

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В. _____
_____ 2017 р.

**Підготовка соціального педагога до профілактики
вживання психоактивних речовин**

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістр
галузь знань 23 Соціальна робота
спеціальність 231 Соціальна робота
освітня програма Соціальна робота

Робоча програма навчальної дисципліни «Підготовка соціального педагога до профілактики вживання психоактивних речовин» для студентів галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, освітньої програми Соціальна робота. – «___»_____, 2017 р. – 14 с.

Розробник: Сидорук І.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Рецензент: Алендарь Н.І., кандидат педагогічних наук, ст. викл. кафедри педагогіки

Робоча програма навчальної дисципліни
затверджена на засіданні кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи,
протокол № ___ від ___ _____ 2017 р.

Завідувач кафедри: _____ (Гусак П. М.)

Робоча програма навчальної дисципліни с
схвалена науково-методичною комісією педагогічного факультету
протокол № ___ від ___ _____ 2017 р.
Голова науково-методичної комісії інституту _____ (Антонюк В. З.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету
протокол № ___ від ___ _____ 2017 р.

Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів <u>5</u>	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота	за вибором
Модулів <u>2</u>	Соціальна робота	Рік підготовки – 5
Змістових модулів <u>1</u>		Семестр – 10
ІНДЗ: <u>є</u>	Соціальна робота	Лекції – 20 год.
Загальна кількість годин <u>150</u>		Практичні (семінари) – 28 год.
Тижневих годин: аудиторних – <u>4</u> консультації – <u>0,8</u> самостійної роботи – <u>7,7</u>	магістр	Самостійна робота – 92 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – розкрити технологічні аспекти підготовки та особливості формування готовності майбутніх соціальних педагогів до здійснення профілактики вживання психоактивних речовин у дитячому та молодіжному середовищі.

Головним його **завданням** є: розкрити особливості профілактики вживання дітьми психоактивних речовин; сформувати сучасний погляд у майбутніх соціальних педагогів на проблему вживання психоактивних речовин дітьми і молоддю та підготовку кадрів – фахівців з профілактики ПАР; зорієнтувати студентів на вивчення основних клінічних, психологічних, соціальних та правових аспектів надання допомоги дітям «групи ризику» вживання психоактивних речовин; окреслити модель майбутнього фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР; розкрити основні етапи та зміст підготовки студентів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин; оволодіння технологіями підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин; застосовувати набуті знання у практичній соціально-педагогічній діяльності.

Працюючи над вивченням курсу, студент має засвоїти наступні **знання**:

- суть термінів з питань профілактики вживання ПАР дітьми;
- етапи і механізми формування залежності від психоактивних речовин;
- основні шляхи профілактики вживання дітьми психоактивних речовин;
- теоретико-практичні матеріали з курсу " Підготовка соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин ";
- сутність підготовки фахівців до профілактики вживання дітьми ПАР;
- методика підготовки студентів до профілактики вживання дітьми ПАР;
- суть готовності соціального педагога до здійснення профілактичної роботи;
- технології підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин.

оволодіти **уміннями**:

- формувати та використовувати комплекс методів для оцінювання рівня професійної адаптованості, професійної мотивації та ранніх проявів криз професійного становлення й діяльності;

- впроваджувати у практичну діяльність інноваційні технології щодо профілактики вживання ПАР;
- реалізовувати технології підготовки майбутнього соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин;
- розробляти лекції, практичні заняття з порушеної проблеми;
- підбирати адекватні завданням форми та методи роботи;
- постійно підвищувати свою професійну майстерність;
- використовувати досягнення соціально-педагогічної науки і практики у своїй діяльності.

2. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретико-технологічні основи підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин

Тема 1. Вживання психоактивних речовин як соціально-педагогічна проблема

Загальна характеристика поняття «психоактивна речовина». Динаміка вживання психоактивних речовин. Чинники ризику та попередження (захисту) початку вживання ПАР. Загальні ознаки вживання психоактивних речовин.

Тема 2. Профілактика вживання психоактивних речовин у дитячому та молодіжному середовищі

Загальна характеристика поняття «профілактика», «профілактика вживання дітьми психоактивних речовин». Концептуальні моделі первинної профілактики вживання ПАР. Стратегії профілактики вживання дітьми ПАР. Зміст профілактичної роботи для кожного вікового періоду. Методи первинної профілактики вживання дітьми психоактивних речовин.

Тема 3. Організаційні основи профілактики вживання психоактивних речовин

Програми профілактики вживання дітьми ПАР. Принципи побудови профілактичних програм. Умови, яким мають відповідати профілактичні програми, що діють в загальноосвітній школі. Фактори, які знижують ефективність профілактичних програм.

Тема 4. Основні напрями профілактики вживання дітьми психоактивних речовин

Профілактика вживання ПАР у загальноосвітньому закладі. Профілактична робота з сім'єю. Профілактика вживання ПАР, спрямована на групи ризику. Систематична підготовка спеціалістів у сфері профілактики.

Тема 5. Особливості підготовки студентів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин

Змістова суть поняття «підготовка», «підготовка до профілактики вживання дітьми ПАР». Організаційно-методичні проблеми підготовки спеціаліста до профілактичної діяльності. Педагогічні принципи підготовки студентів до профілактики вживання ПАР дітьми. Загальна характеристика основних підходів до підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики. Загальна характеристика видів навчально-практичної діяльності при підготовці соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми ПАР.

Тема 6. Готовність студентів – майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин

Поняття «готовність», «готовність студентів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин». Структура і критерії готовності майбутнього соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин (за І.І.Сидорук.). Компоненти,

показники, рівні готовності майбутніх соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки учнів загальноосвітніх навчальних закладів (за Н.В.Синюк). Професійна готовність соціального педагога до профілактики наркотичної залежності серед старшокласників (за О.В.Тютюнник).

Тема 7. Модель майбутнього фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР

Сутність поняття «модель фахівця». Загальна характеристика знань і умінь фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР. Функції діяльності соціального педагога з профілактики вживання ПАР дітьми. Психологічні властивості фахівця, необхідні в процесі профілактичної діяльності. Індивідуальні властивості фахівця, що необхідні в соціально-професійній поведінці, пов'язаній з профілактикою вживання дітьми ПАР. Соціально-психологічні чинники профілактичної діяльності фахівця.

Тема 8. Моделювання професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин

Моделі підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми ПАР.

Тема 9. Технології підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин

Технологія створення в освітній установі особистісно-орієнтованого культурно-оздоровчого середовища. Технологія формування стійкої антинаркотичної установки та культури ЗСЖ у студентів. Технологія розвитку професійної обізнаності на компетентісній основі. Технологія цілеспрямованого залучення студентів до активної антинаркотичної діяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль І. Теоретико-технологічні основи підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин					
Тема 1. Вживання психоактивних речовин як соціально-педагогічна проблема	8	-	2	-	6
Тема 2. Профілактика вживання психоактивних речовин у дитячому та молодіжному середовищі	8	-	2	-	6
Тема 3. Організаційні основи профілактики вживання психоактивних речовин	8	-	2	-	6
Тема 4. Основні напрями профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	8	-	2	-	6
Тема 5. Особливості підготовки студентів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	20	4	2	2	12
Тема 6. Готовність студентів – майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	22	4	4	2	12
Тема 7. Модель майбутнього фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР	22	4	4	2	12
Тема 8. Моделювання професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики	24	4	4	2	12

вживання дітьми психоактивних речовин					
Тема 9. Технології підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	22	4	4	2	12
Контрольна робота	2		2		
Разом за змістовим модулем 1	142	20	28	10	84
Залік	8				8
Усього годин	150	20	28	10	92

4. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретико-технологічні основи підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин		
1.	<p>Тема: Вживання психоактивних речовин як соціально-педагогічна проблема</p> <p>1. Законодавче регулювання наркотичної сфери. 2. Національна стратегія щодо проблеми вживання дітьми ПАР. 3. Чинники ризику формування залежності від ПАР. 4. Чинники захисту від ризику вживання ПАР. 5. Динаміка вживання психоактивних речовин. 6. Характеристика основних видів психоактивних речовин. 7. Загальні ознаки вживання ПАР.</p> <p>Завдання: Підберіть фільми, відео з проблем вживання дітьми та молоддю ПАР.</p>	2
2.	<p>Тема: Профілактика вживання психоактивних речовин у дитячому та молодіжному середовищі</p> <p>1. Зміст та особливості профілактики вживання ПАР у середовищі молодших школярів. 2. Зміст та особливості профілактики вживання ПАР у середовищі школярів середньої ланки. 3. Зміст та особливості профілактики вживання ПАР у середовищі старшокласників. 4. Зміст та особливості профілактики вживання ПАР з особами пізнього юнацького віку. 5. Методи соціальної роботи з профілактики вживання дітьми психоактивних речовин.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Розробіть тематику бесід профілактичного спрямування і план-сценарій однієї з таких бесід на обрану тему з: а) молодшими школярами; б) школярами середньої ланки; в) старшокласниками; г) особами пізнього юнацького віку. 2. Підберіть тестові методики для школярів кожної ланки щодо визначення рівня їх обізнаності щодо причин та наслідків вживання ПАР. 3. Запропонуйте на розгляд проблемні ситуації, пов'язані будь-яким чином з ПАР, що можуть виникати в школі.</p>	2
3.	<p>Тема: Організаційні основи профілактики вживання психоактивних речовин</p> <p>1. Програми профілактики вживання дітьми ПАР. 2. Принципи побудови профілактичних програм.</p>	2

	<p>3. Основні стратегії та напрями профілактичних програм.</p> <p>1. Фактори, які знижують ефективність профілактичних програм.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Розробіть комплекс тестів для студентів на предмет наявності знань з даної теми.</p> <p>2. Здійсніть аналіз діючих програм з профілактики вживання ПАР у вашому місті.</p> <p>2. Здійсніть підбірку соціальних реклам, спрямованих на вирішення проблеми вживання підлітками психоактивних речовин.</p>	
4.	<p>Тема: Основні напрями профілактики вживання дітьми психоактивних речовин</p> <p>1. Профілактика вживання ПАР у загальноосвітньому закладі.</p> <p>2. Профілактична робота з сім'єю.</p> <p>3. Профілактика вживання ПАР, спрямована на групи ризику.</p> <p>1. Систематична підготовка спеціалістів у сфері профілактики.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Підберіть тестові методики діагностики ставлення учнів і батьків до проблеми вживання ПАР.</p> <p>2. Підберіть тренінги на розвиток батьківської компетентності, підвищення рівня виховного потенціалу сім'ї тощо.</p>	2
5.	<p>Тема: Особливості підготовки студентів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Розробіть опитувальник для студентів на предмет наявності знань з даної теми.</p> <p>2. Проаналізувавши види навчально-практичної діяльності при підготовці соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми ПАР, визначте переваги та недоліки кожного. Відповідь обґрунтуйте.</p> <p>3. Проаналізуйте робочі навчальні програми з підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання ПАР.</p>	4
6.	<p>Тема: Готовність студентів – майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Продумайте, обґрунтуйте та запишіть шляхи підвищення мотивації та готовності студентів до здійснення профілактичної роботи з дітьми та молоддю.</p> <p>2. Розробіть власну структуру і критерії готовності майбутнього соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин</p>	4
7.	<p>Тема: Модель майбутнього фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР</p> <p>1. Побудуйте та представте власну Модель майбутнього фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР.</p>	4
8.	<p>Тема: Моделювання професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин</p> <p>1. На основі розробленої власної Моделі майбутнього фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР розробіть Модель професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин</p>	4
9.	<p>Тема: Технології підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин</p> <p>Завдання:</p>	4

1. Організуйте та проведіть у групі евристичну бесіду на власно обрану тему, орієнтовану на студентів з питань профілактики вживання ПАР дітьми («Стрес – наркотик – дистрес» тощо).	
2. Організуйте та проведіть у групі групову дискусію, орієнтовану на студентів з питань профілактики вживання ПАР дітьми («Що таке здоровий спосіб життя? Жити весело чи правильно?» та ін.)	
3. Організуйте та проведіть у групі рольову гру «Відповідь – відмова», «Асоціація» тощо.	
Разом:	18

5. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Теоретико-технологічні основи підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин.	
1.	Тема 1. Вживання психоактивних речовин як соціально-педагогічна проблема	6
2.	Тема 2. Профілактика вживання психоактивних речовин у дитячому та молодіжному середовищі	6
3.	Тема 3. Організаційні основи профілактики вживання психоактивних речовин	6
4.	Тема 4. Основні напрями профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	6
5.	Тема 5. Особливості підготовки студентів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	12
6.	Тема 6. Готовність студентів – майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	12
7.	Тема 7. Модель майбутнього фахівця – соціального педагога з профілактики вживання ПАР	12
8.	Тема 8. Моделювання професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	12
9.	Тема 9. Технології підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин	12
10.	Залік	8
	Разом	92

6. Індивідуально-дослідне завдання: організувати, розробити та провести захід, спрямований на підготовку майбутніх фахівців до роботи щодо профілактики девіантної поведінки студентів **або** взяти участь в конференції та представити дослідження з проблем навчального курсу в матеріалах (тезах) конференції.

7. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

8. Методи навчання: лекція, бесіда, дискусія, проблемний виклад навчального матеріалу, евристичний метод, дослідницький метод, метод проектів, практичні методи (вправи).

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання: усне опитування, письмові роботи, контрольні роботи, самостійні роботи, виконання ІНДЗ, тестові завдання, іспит.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 (Поточний контроль)									Модуль 2 (Інд.-дос. завд.)	Модуль 3 (МКР1)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		14	
2	2	2	2	2	4	4	4	4	14	60	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

11. Критерії оцінювання знань студента на практичному занятті

В оцінці студентів враховуються наступні моменти: достатність об'єму відповіді (повна, достатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; не традиційність підходу до викладу відповіді; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

“2-1,6 бали” виставляється студентам, які в повному об'ємі володіють програмовим матеріалом з навчального курсу, обізнані з усіма поняттями та термінами і адекватно оперують ними під час відповідей на поставлені запитання, ознайомлені з спеціальною літературою. Для отримання вищого балу студенти повинні продемонструвати творчу самостійність, здатність аналізувати факти, логічно мислити, ставити запитання та шукати на них відповіді. При оцінці враховуються уміння аргументувати власні судження теоретичними та фактичними положеннями, виконання завдань для самостійної роботи.

“1,5-1,1 бал” виставляються також за умов достатньо повного володіння знаннями з навчального курсу. Відповідь студента має бути правильною, обґрунтованою зі знаннями основних напрямів і змісту роботи. Студент повинен уміти аналітично працювати з різними концепціями, ідеями, підходами до поставлених проблем. Одночасно в роботі може бути допущено дві-три несуттєві помилки чи деяка неповнота відповіді, кострубатість і скутість у висловленій думці. Не в повній мірі виконані завдання для самостійної роботи.

“1-0,6 бали” виставляється за знання, що продемонстровані в неповному об'ємі. Завдання для самостійної роботи виконані частково.

“0,5-0-0 бал” – теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу порівняння. Завдання для самостійної роботи не виконані.

12. Модульна контрольна робота передбачає 60 балів. Так, **60-46 бали** – відповідь належить до високого рівня засвоєння навчального матеріалу, є повною, логічною, аргументованою та доказовою. **45-31 балів** виставляється студентам, які мають базові знання, знання літературних джерел з навчальної дисципліни, проте студент не може дати їх

достатньої критичної оцінки. **30-16 балів** виставляється за відповіді студентів, які носять фрагментарний і неповний характер; не завжди є логічними і обґрунтованими, однак присутні власні судження та висновки. **15-0 балів** – теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без осмислення, аналізу. Відповідь не містить елементів власного судження або взагалі відсутня.

13. Оцінювання індивідуально-дослідного завдання передбачас:

14-12,1 балів – самостійно і творчо вирішувати поставлені проблеми, аналізувати літературу з конкретного питання та вміти її узагальнювати й систематизувати, робити логічні висновки.

12-8,1 балів виставляється студентам, які аргументовано доводять актуальність обраної проблеми, проявляють творчу самостійність, виявляють здатність аналізувати соціально-педагогічні факти, що стосуються поставлених проблем. Матеріал реферату є доказовим, логічно викладеним, з самостійними висновками.

8-4,1 бали відповідають роботі, в якій на належному рівні висвітлюється певна проблема, однак відсутніми є судження студента, його висновки та узагальнення. Висвітлення проблеми є неповним і не містить дослідницького компоненту.

4-0 бали виставляється студентам, які виконали індивідуально-дослідницьке завдання не належному рівні: матеріал не відповідає проблемі дослідження, опрацьовано лише 1-2 джерела, не зроблено висновків.

14. Методичне забезпечення

15. Сидорук І. І. Аналіз стану готовності майбутніх соціальних педагогів до здійснення профілактики вживання психоактивних речовин / Н. І. Корпач, І. І. Сидорук // Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Серія «Педагогічні науки». – 2010. – № 13. – С. 153–158.

16. Сидорук І. І. Зміст превентивної роботи з профілактики зловживання психоактивних речовин дітьми / І. І. Сидорук // Współczesne strategie wyswania edukacyjne./redakcja naukowa Piotr Masur i Dorota Sikora. – Chełm, 2010. – С. 303–307.

17. Сидорук І.І. Основні тенденції підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики зловживання дітьми психоактивних речовин / І.І.Сидорук // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – Випуск 4. – Луганськ: В-во Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, 2010. – 70-77 с.

18. Сидорук І.І. Соціально-педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики зловживання дітьми психоактивних речовин/ Н. І. Корпач, І. І. Сидорук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі українки: [зб. наук. праць]. – Випуск № 23. – Луцьк, : ВНУ імені Лесі Українки, 2010 р. – С. 215-220. – (Серія Педагогічні науки).

19. Сидорук І.І. Готовність майбутніх соціальних педагогів-превентологів до профілактики зловживання дітьми психоактивних речовин / П.М.Гусак, І.І.Сидорук // Kvalita zivota II. Socialne a economicke aspekty. Vysoka skola Medzinardneho podnikania ISM Slovakia v Presove, 2010. – С. 66-80.

20. Сидорук І.І. Професійна компетентність майбутнього соціального педагога – превентолога / І.І.Сидорук // Вісник Глухівського державного педагогічного університету: [зб. наук. праць]. – Випуск № 15. Частина II – Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2010 – С 61-64. – (Серія: Педагогічні науки).

21. Сидорук І.І. Система підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин / Сидорук І.І. // Współczesne strategie i wyswania edukacyjne / Redakcja naukowa Dorota Sikora, Piotr Masur. Panstwowa Wyzsza Szkola Zawodowa – Chełm, 2011. – С. 250–257.

22. Сидорук І.І. Структура готовності майбутнього соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин / Н.І.Корпач, І.І.Сидорук // Науковий вісник ВНУ ім. Л. Українки. Сер. «Педагогічні науки». – 2011. – № 8. – С. 41-46.

23. Базові компетентності майбутнього соціального педагога у сфері профілактики вживання дітьми психоактивних речовин / П.М.Гусак, І.І.Сидорук // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі українки: [зб. наук. праць]. – Випуск № 17. – Луцьк, : ВНУ імені Лесі Українки, 2011 р. – С. 99-104. – (Серія Педагогічні науки).

24. Освітнє середовище вузу як чинник підготовки соціального педагога до профілактики вживання дітьми психоактивних речовин / І.І. Сидорук // Współczesne strategie i wyzwania edukacyjne. Aktualne problemy, różne perspektywy / Redakcja naukowa: Beáta Akimjaková, Mariusz Gwozda, Piotr Mazur. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie.– Chełm, 2012. – С. 249–256.

25. Особливості підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики вживання психоактивних речовин / І.І. Сидорук // Zamojskie Studia i Materiały. – Seria: Pedagogika. – Tom XIV zeszyt 1. – Zamość, 2012. – С. 209–217.

Список джерел

ОСНОВНА

1. Амлаев К. Р. Методические материалы по организации работы в учебных заведениях по профилактике употребления психоактивных веществ / К. Р. Амлаев, В. Н. Муравьева, В. О. Францева, В. И. Новикова / Ставрополь, 2007. – 61 с.

2. Архипова С. П. Активні методи підготовки соціальних працівників до профілактики адиктивної поведінки молоді // Підготовка соціальних працівників / педагогів до профілактики адиктивної поведінки молоді : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 30 – 31 жовтня, 2003. – Черкаси : ЧНУ, 2003. – С.5 – 9.

3. Башкірев В. А. Організація досвіду волонтерської діяльності студентів соціальної роботи як різновид інтерактивного навчання / В. А. Башкірев // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Ужгород, 2008. – №15. – С.14-15. – (Серія «Педагогіка. Соціальна робота»).

4. Вайнола Р. Х. Особистісний розвиток майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки : монографія / Р. Х. Вайнола; за ред. С.О. Сисоевої. – Запоріжжя : Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр, 2008. – 460 с.

5. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи : теорія та практика : навч. посіб. [для студ.] / Ренате Хейкіївна Вайнола ; за ред. С. О. Сисоевої. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 134 с.

6. Вакуленко О. В. Сучасні аспекти підготовки соціальних працівників до формування здорового способу життя дітей та молоді / О. В. Вакуленко // Соціалізація особистості : педагогічні науки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, НПУ ім. М. П. Драгоманова ; за редкол. : В. П. Андрущенко, А. Й. Капської, Л. І. Міщик та ін. – К. : Логос, 2005. – Т. 24. – С. 99-110.

7. Воробьева Т, Ялтонская А. Профилактика зависимости от психоактивных веществ: подготовка и проведение тренинговых занятий по формированию жизненных навыков у подростков Практикум // Татьяна Воробьева, Александра Ялтонская. – Москва, 2008. – 48 с.

8. Вострокнутов Н. В. Антинаркотическая профилактическая работа с несовершеннолетними групп социального риска : Руководство для специалистов социальной практики / Н. В. Вострокнутов. – М. : Московский городской фонд поддержки школьного книгоиздания, 2004. – 182 с.

9. Демичева Н.Г. Подготовка педагогов к профилактике употребления пав детьми и подростками // Н. Г. Демичева / Педагогика и психология. – Ярославский педагогический вестник, 2004. – № 4 (41).

10. Золотова Г. Д. Соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки студентів (на прикладі навчальних закладів I-II рівня акредитації): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Золотова Ганна Дмитрівна. – Луганськ, 2005. – 238 с.

11. Кальченко Л. В. Підготовка фахівців соціально-педагогічної сфери до превентивного виховання дітей групи соціального ризику / Л. В. Кальченко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2009. – № 17 (180). – Ч. II. – С. 251-261.
12. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти: монографія // Олена Георгіївна Карпенко – К. : Коло, 2007.
13. Концепція реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011-2015 роки.– Київ. – 2010 р.
14. Левицкий К. Е. Организация поэтапной профилактики химических зависимостей в образовательном учреждении / Константин Евгеньевич Левицкий. – Самара, 2000. – 130 с.
15. Майборода Г. Я. Підготовка студентів до застосування методів соціально-педагогічної діагностики в роботі з підлітками адиктивної поведінки / Г. Я. Майборода // Підготовка соціальних працівників / соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки молоді : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 30-31 жовтня 2003 р. / Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького / Алла Йосипівна Капська (заг.ред.), Світлана Петрівна Архипова (заг.ред.) – Черкаси : ЧНУ, 2003. – 248 с. – С. 124-128.
16. Методические рекомендации для социальных педагогов образовательных учреждений по профилактике наркомании среди детей и подростков/ Под ред. Серова П.Н. – Ростов н/Д, 2001.
17. МКБ-10/ICD-10. Международная классификация болезней (10-й пересмотр). Классификация психических и поведенческих расстройств. Клинические описания и указания по диагностике : [ред. Ю. Л. Нуллера и С. Ю. Циркина]. – СПб : Оверлайд, 1994. – 287 с.
18. Мурашкевич О. А. Деякі аспекти низької ефективності програм профілактики вживання психоактивних речовин серед підлітків / О. А. Мурашкевич // Вісник Житомирського державного університету. – Випуск 50. – Педагогічні науки. – 2010р.
19. Пихтіна Н. П. Формування професійно-педагогічної готовності майбутнього вчителя до профілактики адиктивної поведінки учнів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К., 1999. – 20 с.
20. Семья и дети в антинаркотических программах профилактики, коррекции, реабилитации : руководство для школьных и клинических психологов, специалистов образовательных учреждений, социальных работников / Н.В. Вострокнутов, Н.К. Харитонов, Л.О. Пережогин [и др.]. – М. : Вариант, 2003. – 240 с. – (В помощь образовательным учреждениям «Профилактика злоупотребления ПАВ»).
21. Сидорук І. І. Побудова моделі фахівця – майбутнього соціального педагога-превентолога / І. І. Сидорук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова : зб. наук. праць. – Вип. 9. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 109–118. – (Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління).
22. Сидорук І. І. Зміст особистісної готовності майбутнього соціального педагога до профілактичної діяльності / І. І. Сидорук // Соціалізація особистості : зб. наук. праць / [за заг. ред. проф. А. Й. Капської]. Т. XXXIV. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 109–117.
23. Сидорук І.І. Основні тенденції підготовки майбутніх соціальних педагогів до профілактики зловживання дітьми психоактивних речовин // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – Випуск 4. – Луганськ: В-во Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, 2010. – 121 с.
24. Сидорук І.І. Професійна компетентність майбутнього соціального педагога – превентолога / І.І.Сидорук // Вісник Глухівського державного педагогічного університету : [зб. наук. праць]. – Випуск № 15. Частина II – Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2010 – С 61-64. – (Серія: Педагогічні науки).

25. Синюк Н.В. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до профілактики адиктивної поведінки учнів загальноосвітніх навчальних закладів: дис.
26. Система роботи шкіл з профілактики вживання учнями психоактивних речовин : навчально-методичний посібник / За ред. В.М. Оржеховської. – Черкаси, 2006. – 192 с.
27. Тютюнник О. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до профілактики наркотичної залежності серед старшокласників : монографія / О. В. Тютюнник. – Черкаси : ФОП Гордієнко Є.І., 2014. – 350 с.
28. Чинники впливу та попередження початку вживання молоддю наркотиків ін'єкційним шляхом: Аналітичний звіт та Стратегії профілактики ініціації вживання наркотиків ін'єкційним шляхом серед уразливих груп підлітків та молоді / Кол. авт.; За ред. О.М. Балакіревої та Ж.-П. Грунда. – К.: „Версо 04”, 2006. – 140 с.
29. Шипицына Л. М. Основные теоретические и практические направления первичной профилактики злоупотребления психоактивными веществами / Л. М. Шипицына, Л. С. Шпилея, Н. А. Гусева // Наркология. – 2002. – №8. – С. 5-15.
30. De Jong W. The role of mass media campaigns in reducing high-risk drinking among college students / W. De Jong // Journal of Studies on Alcohol. – 2002. – Suppl. № 14. – P. 182-192.
31. Prevention: alcohol drugs tobacco: Handbook / Edited by Dr Jaap van der Stel, assisted by Deborah Voordewind Pompidou Group – Council of Europe & Jellinek Conculancy, Strassbourg, 1998. – 173 p.

ДОДАТКОВА

32. Безпалько О. В. Роль спеціалізації у професійній підготовці майбутнього соціального педагога / О. В. Безпалько // Підготовка соціальних педагогів та соціальних працівників в Україні в контексті Болонського процесу : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 13-14 груд. 2007 р. / І. М. Зварич (ред. кол.). – Чернівці, 2007. – С. 19-21.
33. Березин С. В. Психология ранней наркомании / Сергей Березин, Константин Лисецкий. – Самара : СамГУ, 2000. – 200 с.
34. Березин С. В., Предпосылки подросткового наркотизма / С. В. Березин, Н. С. Лисецкий, М. Е. Серебрякова. – Самара : Самарский университет, 2001. – 50 с.
35. Вайніленко Т. В. Педагогічна профілактика адиктивної поведінки молоді / Т. В. Вайніленко, Н. П. Пихтіна, Н. І. Яковець // Навч.-метод. посіб. для вчителів, практик. психологів, соц. працівників. – Ніжин : Ніжинський педуніверситет, 2003.
36. Винтерс К. К. Оценка употребления подростками психоактивных веществ / Кен К. Винтерс, Уильям У. Латимер, Рэнди Стинчфилд // Алкогольная и наркотическая зависимость у подростков : пути преодоления: учеб. пособие для студентов вузов / [под ред. Э. Ф. Вагнера и Х. Б. Уолдрон] ; науч. ред. рус. текста Н. А. Сирота, В. М. Ялтонский ; пер. с англ. А. В. Александровой]. – М. : Академия, 2006. – 414,[1] с. – С. 7-39 – (Пер. изд. : Innovations in adolescent substance abuse interventions / edited by E. F. Wagner, H. B. Waldron. – 2001. – 3000 экз.).
37. Данилин А., Данилина И. Как спасти детей от наркотиков. — «Врачи предупреждают» // А. Данилин, И. Данилина. – М. : ЗАО Изд-во Центрполиграф 2001. – 348 с.
38. Журнал мониторинга «Профилактика безнадзорности и правонарушений среди учащихся образовательных учреждений» / [сост. : Щукин Игорь Анатольевич, Пережогин Лев Олегович]. – М. : ренинг-центр «Преодоление», 2005. – с. 58-59.
39. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога / Людмила Миколаївна Завацька // Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2008. - 240 с.
40. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – N 20. – ст.134.

41. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх» // Офіційний вісник України від 23.03.2007. – 2007. – № 18. – стор. 11, стаття 690.
42. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.
43. Злоупотребление психоактивными веществами (общая и судебно-психиатрическая практика) : монография / Т. Б. Дмитриева, А. Л. Игонин, Т. В. Клименко [и др.]. – М., ГНЦ С и СП им. В.П.Сербского, 2000. – 300 с.
44. Зріз наркотичної ситуації в Україні (дані 2010 року) – Київ, 2011 – 22 стор.
45. Иванов А. В. Профилактика химической зависимости у подростков / Александр Иванов // Практическая психология в школе (цели и средства) : сб. тезисов V ежегодной Всерос. конф. – 2000. – С.110-111.
46. Колесов Д. В. Наркотизм : сущность и профилактика / Дмитрий Васильевич Колесов, Сергей Владимирович Турцевич. – М. : Знание, 1988. – 48 с. – (Серия «В помощь лектору»).
47. Кузьминов В. Н., Сердюк А. А. Профилактика наркотизма в глобальной сети Internet // Профилактика наркомании: организационные и методические аспекты. Итоговые материалы международного проекта / Сост. И. П. Рущенко. – Харьков: Финарт, 2002. – С. 141–149.
48. Молодь за здоровий спосіб життя: щоріч. доп. Президента України, Верхов. Раді України, Каб міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2009 р.) / Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту. Держ. ін-т розв. сім'ї та молоді; [редкол. : Н.Ф.Романова (голова) та ін.]. – К. : СПД Крячун Ю.В., 2010. – 156 с.
49. Неустроева А. Н. Подготовка социальных педагогов в вузе к профилактике алкогольной зависимости среди подростков (На материале Республики Саха (Якутия) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Неустроева Анна Николаевна. – М., 2000. – 207 с.
50. Первичная профилактика наркомании : учеб. пособие / К. С. Лисецкий, С. В. Березин, Н. Ю. Самыкина [и др.] ; под ред. С. В. Березина, К. С. Лисецкого. – Самара : Универс-групп, 2006. – 170 с.
51. Профілактика поширення наркозалежності серед молоді: Навчально-методичний посібник / Під ред. В. В. Бурлаки. — Київ: Герб, 2008. — 224 с.
52. Харченко С. Я. Дидактические основы подготовки студентов к социально-педагогической деятельности / С. Я. Харченко – Луганск : Альма-Матер, 1999.
53. Харченко С. Я. Соціально-педагогічні технології: навч.-метод пос. / С. Я Харченко., Н. П. Краснова, Л. П. Харченко – Луганськ : Альма-Матер, 2005.
54. Яременко О. О. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі : вживання, залежність, ефективна профілактика / О. О. Яременко, О. М. Балакірева, О. Р. Артюх, О. О. Стойко, М. В. Рябова – К. : ДЦСССДМ, 2005. Надійшла до редколегії 8.10.2008 року.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nduv.gov.ua — сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
3. Ковтун Н. А. Подготовка специалиста к организации профилактики злоупотребления ПАВ детьми и подростками [Электронный ресурс] / Н. А. Ковтун // Нет наркотикам. Информационно-публицистический ресурс. – Москва, 2007. – Режим доступа : http://www.narkotiki.ru/expert_6480.html